

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1925 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till civil tjänstepensionslag jämte åtskilliga i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen avläten, den 13 mars 1925 dagtecknad proposition nr 153, som hänvisats till behandling av bankoutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (civil tjänstepensionslag),

dels besluta,

att de pensioner, som med tillämpning av civila tjänstepensionslagen beviljas, skola utgå till förutvarande tjänsteman

vid tullverket av det i tullverkets utgiftsstaten upptagna förslagsanslaget till pensioner åt avskedade tjänstemän,

vid lotsverket av det för sådant ändamål i pensionsstaten för lotsstyrelsen samt lots- och fyrstaten upptagna förslagsanslag,

vid patent- och registreringsverket av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet,

vid försäkringsinspektionen av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet, samt

vid annat verk av särskilt anvisat anslag till pensionering av civila tjänst innehavare;

samt att det anslag eller de medel, från vilka pensionerna sålunda utbetalts, skall beredas gottgörelse från den civila pensionsfonden med belopp, svarande mot pensionsfondens efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i pensionsutgifterna;

dels besluta, att Kungl. Maj:t skall äga meddela bestämmelser i fråga om pension att tillsviðare gälla för sådan kvinnlig befattningshavare, som efter ikraftträdandet av lagen den 22 juni 1923 (nr 249) innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehåva statstjänst och annat allmänt uppdrag tillträder statstjänst, vilken förut kunnat innehåvas endast av man och å vilken lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket statens järnvägar och statens vattenfallsverk eller civila tjänstepensionslagen icke äger tillämpning; skolandet sådan befattningshavare vara skyldig

att underkasta sig de bestämmelser i fråga om pension, som i samband med en blivande lönereglering för det verk eller den stat, befattningshavaren tillhör, må varda för tjänsten stadgade;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de av chefen för finansdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet den 31 december 1924 samt av t. f. chefen för samma departement i yttrande till statsrådsprotokollet ovanberörda den 13 mars 1925 angivna grunder utfärda bestämmelser i fråga om pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst.

Lydelsen av berörda lagförslag skall i det följande av utskottet återgivras.

Motioner.

Till utskottets behandling hava vidare hänvisats följande i anledning av nämnda proposition väckta motioner, nämligen:

inom *första kammaren*:

nr 263 av herr *Johansson, Johan Bernhard*;

nr 286 av herr *Fehr*;

nr 287 av herr *Petrén, Alfred*; samt

nr 288 av herr *Ekman, Karl Johan*;

inom *andra kammaren*:

nr 376 av herr *Johansson* i Edsbyn;

nr 382 av herrar *Fjellman* och *Holmgren*;

nr 445 av herr *Laurén*;

nr 446 av herrar *Lindskog* och *Lovén*;

nr 447 av herr *Lithander*; samt

nr 448 av herr *Granath*, med instämmande i motionens syfte av ytterligare en ledamot av kammaren.

I motionen *I: 263* har hemställts, »att riksdagen vid antagande av Kungl. Maj:ts förslag till civil tjänstepensionslag måtte besluta, att landshövding, som icke omedelbart före tillträdet till befattningen innehaft ordinarie stats-tjänst, varmed varit förenad rätt till pension, skall äga komma i åtnjutande av full pension vid 67 levnadsår och 10 tjänstår såsom landshövding».

Uti ovanberörda motion *I: 286* föreslås, »att riksdagen för den händelse Kungl. Maj:ts proposition nr 153 i huvudsak vinner riksdagens bifall, måtte företaga sådan ändring av det i propositionen ingående förslaget till civil tjänstepensionslag, att den enligt denna lag utgående tjänstepension icke må underkastas minskning på grund av samtidigt utgående reservbefäls-pension».

Motionen *I: 287* innehåller yrkande, »att riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till civil tjänstepensionslag, att pensions-åldern fastställes till *60 levnads- och 30 tjänstår* för första vaktfru och vaktfru vid såväl fångvården som statens tvångsarbetsanstalter, för hus-modern vid Bona uppfostringsanstalt samt för uppsyningsmän, överkonstaplar

och konstaplar, anställda å fångvårdens sinnessjukavdelningar, och till 62 levnads- och 30 tjänstår för övriga uppsyningsmän, överkonstaplar och konstaplar inom fångvården, för yrkesmästare inom fångvården, för uppsyningsmän, förste förmän, maskinist och förmän vid Bona uppfostringsanstalt, för uppsyningsmän, förste förmän och förmän vid statens tvångsuppfostringsanstalter samt för den manliga ekonomipersonalen vid statens hospital och asyler».

I motionen I: 288 har hemställts, att riksdagen måtte vidtaga den ändring av ifrågavarande lagförslag, att 19 § 1 mom. c) erhåller följande lydelse:

»då han, efter att under fem på varandra följande år till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen eller då han efter att hava uppnått pensionsåldern, oavbrutet under sex månader på grund av någon av nämnda anledningar varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen.»

Uti motionen II: 376 har vidare framställts förslag, »a) att riksdagen må besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till civil tjänstepensionslag m. m., som innefattas i proposition nr 153, att högsta pensionsåldern för kvinnlig befattningshavare sättes till 64 år, samt

b) att vederbörande utskott må i lagtext, bilagor samt för övrigt vidtaga härför erforderliga ändringar.»

I motionen II: 382 hava motionärerna, under åberopande av vad reserveranter inom 1921 års pensionskommitté anfört vid avgivande av kommitténs i propositionen (sid. 71) omnämnda, den 6 februari 1925 avgivna yttrande i fråga om avfattningen av 25 § i lagförslaget m. m., hemställt, att riksdagen måtte, med frångående av motsvarande delar av Kungl. Maj:ts förslag, besluta i överensstämmelse med de grunder, som sålunda i motionen angivits. I vad motionen, som jämväl berör Kungl. Maj:ts proposition nr 257, avser nu ifrågavarande proposition, innefattar densamma yrkande om uteslutande av 25 § i lagförslaget.

Motionen II: 445 innefattar hemställan, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, »besluta, att från stadgandet i 25 §, c) i förslaget till civil tjänstepensionslag undantages såväl reservstatspension som pension enligt reservbefälsförordningarna».

Uti motionen II: 446 har föreslagits, att riksdagen ville för sin del besluta sådant tillägg till 19 § 3 mom. av det av Kungl. Maj:t i proposition nr 153 framlagda förslag till civil pensionslag, att berörda moment erhåller följande lydelse:

»3. Befinnes tjänsteman, som i 2 mom. avses, urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänstställiganden och är ej sådant fall för handen, varom i 2 mom. b) eller c) sägs, må tjänstemannen, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst sju år understiger den för hans tjänst bestämda pensionsåldern, kunna av Konungen, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklaras skyldig att avgå från tjänsten.

I föregående stycke nämnd framställning må icke av vederbörande myndighet avlåtas, innan tjänstemannen beretts tillfälle att, därest han därtill finner anledning, inom viss, av myndigheten fastställd tid inkomma med till Konungen ställda påminnelser i ärendet; skolande sålunda avgivna påminnelser åtfölja myndighetens framställning till Konungen.»

I motionen *II: 447* har hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i den av Kungl. Maj:t föreslagna civila tjänstepensionslagen, att statstjänsteman, som uppnått en viss levnads- och tjänstålder, i enlighet med i motionen angivna grunder tillerkännes rätt att vid avgång från tjänsten före pensionsålderns inträde komma i åtnjutande av avkortad tjänstepension.

Slutligen har i motionen *II: 448* yrkats, »att riksdagen måtte besluta, det pensionsåldern för manliga befattningshavare, tillhörande ekonomipersonalen vid statens hospital och asyler, fångvårdsstaten, statens tvångsarbetsanstalter och uppfostringsanstalten å Bona, inom lönegraderna 1–10 av nu gällande avlöningsreglemente, måtte fastställas till 62 levnads- och 30 tjänstår».

Beträffande motiveringen för såväl propositionen som motionerna tillåter sig utskottet att, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till desamma.

Utskottet.

Vissa allmänna synpunkter.

Pensions uppdelning i avgifts- och statspension.

Innan utskottet ingår på behandling av det genom propositionen framlagda förslaget till civil tjänstepensionslag, har utskottet ansett sig böra i korthet beröra vissa av föredragande departementschefen behandlade allmänna spörsmål, vilka äga samband med det föreliggande lagförslaget.

Vad först beträffar frågan om pensions uppdelning i avgifts- och statspension, innebär det av 1921 års pensionskommitté framlagda och av departementschefen förordade förslaget, att den vid kommunikationsverken tillämpade anordningen med uppdelning av pensionsunderlaget i ett statspensionsunderlag, omfattande två tredjedelar och ett avgiftspensionsunderlag, omfattande en tredjedel, icke skulle komma till användning inom den allmänna civiltjänstförvaltningen i samma syfte som vid kommunikationsverken. Till följd härav skulle ej heller tjänstepensionen utgå såsom statspension, beräknad i förhållande till antalet tjänstår, och såsom avgiftspension, bestämd efter antalet år, under vilka pensionsavgifter erlagts. I stället skulle vid tjänstepensionsbeloppets bestämmande hänsyn tagas allenast till antalet tjänstår och, i den mån fulla antalet dylika år ej uppnåtts, reduktion av pensionsbeloppet i dess helhet ske i förhållande till det felande antalet tjänstår; och skulle på grund härav avgiftsskyldigheten ej, såsom gäller vid kommunikationsverken, upphöra efter 30 avgiftsår.

Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som i befordringshänseende m. m. äro rådande inom den allmänna civiltjänstförvaltningen, delar utskottet den av föredragande departementschefen uttalade meningen, att det icke

vore lämpligt att, såsom under ärendets förberedande behandling från vissa håll påyrkats, till nu ifrågavarande verk överflytta det vid kommunikationsverken år 1920 införda systemet med särskild beräkning av avgiftsår och avgiftspension samt avgiftsskyldighetens upphörande efter 30 avgiftsår; och har utskottet fördenskull ansett sig böra biträda den uppfattning, som legat till grund för lagförslaget i hithörande delar.

Vidkommande härefter spørsmålet om pensionsavgifternas uppbörd och redovisning, vilken fråga varit föremål för särskild utredning av 1921 års pensionskommitté, avser det av departementschefen förordade förslaget, som i huvudsak överensstämmer med vad kommittén hemställt, en omläggning av nu tillämpad anordning, ehuru denna omläggning icke innebär en övergång till det tidigare av särskilda sakkunniga ifrågasatta systemet med uppförande i själva löneplanen av den »nettolön», som, efter avdrag av pensionsavgifterna från bruttolönen, utbetalas till befattningshavaren. Anordningen med särskilda avgifter för egen pensionering har ansetts böra tillsvidare bibehållas och avgifterna fortfarande tillföras fonden för civila tjänstnehavares pensionering. Däremot skulle enligt förslaget pensionsavgifterna — i stället för att, såsom för närvarande sker, redovisas *månadsvis* — omföras *årsvis* från vederbörande avlöningsanslag till fonden för civila tjänstnehavares pensionering. Själva omföringsåtgärden skulle verkställas av statskontoret före juli månads utgång varje år, därvid beräkningen av det belopp, som skulle omföras, skulle grundas på uppgiften i vederbörande verks stat å antalet befattningshavare i de särskilda lönegraderna. Sedan omföringen verkställts, skulle statskontoret till de s. k. huvudförvaltningarna, d. v. s. de verk, som hava eget konto i rikshuvudboken, översända meddelande om omföringen, och skulle vederbörande verk sedermera hava att vid utbetalning av avlöningen räkna med årsavlöningen minskad med den årliga pensionsavgiften.

Mot det förslag, som sålunda framlagts, hava under ärendets förberedande handläggning från vissa håll framställts erinringar. Dessa erinringar har utskottet emellertid, i likhet med departementschefen, funnit icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av förslaget, vilket synts utskottet vara ägnat att medföra vissa önskvärda förenklingar i det hittills tillämpade systemet. Utskottet vill sålunda ansluta sig till vad på nu ifrågavarande punkt i propositionen förordats.

I fråga om kvinnliga befattningshavares pensionsförhållanden vill utskottet erinra, att vid föredragning den 31 december 1924 av frågan om ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas avlönings- och pensionsförhållanden dåvarande chefen för finansdepartementet lämnade en redogörelse för de förslag beträffande de kvinnliga tjänstemännens pensionering, som framlagts av de s. k. behörighetssakkunniga samt av 1921 års lönekommitté i samband med avgivande av förslag angående ordnande av ifrågavarande befattningshavares löneförhållanden ävensom av 1921 års pensionskommitté. (Statsverkspropop-

Uppbörd och redovisning av pensionsavgifter.

Kvinnliga befattningshavares pensionsförhållanden.

sitionen. Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor, sid. 173—181). I anslutning härtill angav departementschefen sin principiella ställning till vissa de kvinnliga befattningshavarnas pensionering berörande frågor, vilka, vad angår tjänstepensioneringen, rörde kvinnornas pensionsålder samt de avgifter, de borde åläggas att gälda för ifrågavarande pensionering.

I fråga om den kvinnliga pensionsåldern anförde departementschefen därvid, bland annat, att delade meningar vore rådande rörande lämpligheten av dess höjning upp till den manliga pensionsåldern, 67 år. De skäl, som hade anförts för den ena och den andra uppfattningen härutinnan, kunde icke anses vara av den beskaffenhet, att någon säker ledning för frågans bedömande därifrån kunde hämtas. Hittills föreliggande erfarenhet om kvinnliga befattningshavares tjänstgöring vid högre ålder vore icke särskilt omfattande; såvitt anginge den tid av en kvinnas liv, varom här närmast vore fråga, eller mellan 60 och 67 år, syntes nära nog varje erfarenhet saknas. Såsom 1921 års pensionskommitté erinrat, hade den hittillsvarande lägre pensionsåldern för kvinna icke grundats på någon mera ingående utredning. Därest man, på sätt såväl pensionskommittén som lönekommittén föreslagit, genom särskilda bestämmelser undanröjde de olägenheter, som ur tjänstens synpunkt kunde befaras till följd av en höjning av den kvinnliga pensionsåldern, ansåge sig departementschefen kunna tillstyrka, att den kvinnliga pensionsåldern sattes lika med den manliga.

Skulle, på sätt sålunda förordats, samma pensionsålder bliva gällande för kvinna som för man, syntes några vägande skäl ej heller kunna anföras mot pensionskommitténs förslag om lika avgifter för manliga och kvinnliga befattningshavares egen pensionering. Den merkostnad för statsverket, som vid lika pensionsunderlag och lika pensionsavgifter skulle uppkomma för de kvinnliga befattningshavarnas pensionering, bleve av mindre betydelse, därest pensionsåldern sattes lika för man och kvinna. För övrigt kunde denna merkostnad uppvägas genom en lämplig anordning av familjepensioneringen, vilken borde ombesörjas av statsverket mot samma avgifter, som manlig innehavare av motsvarande befattning hade att erlægga till vederbörande änke- och pupillkassa.

I sitt utlåtande (nr 17) i anledning av förslaget om ordnande av kvinnliga befattningshavares avlöningsförhållanden m. m. anförde statsutskottet beträffande dessa befattningshavares pensionsförhållanden huvudsakligen, att, då såsom departementschefen erinrat så gott som ingen erfarenhet föreläge om kvinnliga tjänstemäns arbetsförmåga i de åldrar, varom vore fråga, enligt utskottets mening försiktigheten syntes bjuda att, intill dess sådan erfarenhet vunnits, stanna vid den av 1921 års lönekommitté föreslagna pensionsåldern eller 64 år. Skulle erfarenheten framdeles visa, att en ytterligare höjning av pensionsåldern kunde utan olägenhet ske, vore en dylik höjning lätt att genomföra, varemot, i händelse erfarenheten

skulle visa ett motsatt förhållande, en sänkning av en för hög pensionsålder måste medföra större svårigheter.

Reservationsvis framhöllo tio ledamöter av utskottet såsom sin mening, att riksdagen borde taga ställning till frågan om pensionsålder m. m. för ifrågavarande befattningshavare först sedan förslag i pensionsfrågan i hela dess vidd blivit för riksdagen framlagt.

Sedan riksdagens kamrar i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas löne- och pensionsförhållanden stannat i olika beslut, vilka blivit föremål för gemensam omröstning, har riksdagen i skrivelse den 6 sistlidna mars (nr 63) anmält sitt beslut i berörda fråga. Riksdagens beslut innebär, att manliga och kvinnliga befattningshavare skola uppårlöna enligt en för män och kvinnor gemensam löneplan, varvid dock kvinna icke skall vara berättigad komma i åtnjutande av lön enligt sista löneklassen inom vederbörande lönegrad.

Beträffande pensionsförhållandena innebär beslutet icke något ställningstagande.

Föredragande t. f. departementschefen har i förevarande fråga anført, att då riksdagen i samband med lönefrågan icke gjort något uttalande angående ordnandet av de kvinnliga befattningshavarnas pensionsförhållanden, han saknade anledning närmare ingå på de principiella spörsmål angående denna pensionering, till vilka chefen för finansdepartementet i statsverkspropositionen redan tagit ställning. I enlighet med förberörda åsikt borde alltså i allmänhet pensionsåldern ävensom avgifterna för egen pensionering vara lika för män och kvinnor. Av riksdagens beslut i lönefrågan finge emellertid anses följa, att pensionsunderlaget borde bestämmas lägre för kvinna än för man. För bådas del borde pensionsunderlaget avpassas efter slutlönen på billigaste ort, och då denna enligt riksdagens beslut bleve en löneklass lägre för kvinna än för man, borde pensionsunderlaget för kvinna sänkas i motsvarande mån.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående ordnandet av kvinnliga befattningshavares avlönings- och pensionsförhållanden m. m. till bankoutskottets behandling i vissa delar hänvisats två inom andra kammaren väckta motioner nr 204 och 217. Dessa motioner, vilka lära få anses i sin helhet besvarade genom riksdagens beslut i anledning av statsutskottets förberörda utlåtande nr 17, torde icke påkalla något utskottets yttrande.

I anledning av nu föreliggande proposition har motionsvis (II: 376) beträffande kvinnliga befattningshavares pensionsålder yrkats, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att högsta pensionsåldern för kvinnlig tjänsteman skulle fastställas till 64 år. Av motiveringen framgår icke, huruvida motionären härmed endast avsett en sänkning för kvinnliga befattningshavares vidkommande av den i 17 § av lagförslaget gene-

rellt angivna pensionsåldern eller jämväl åsyftat en motsvarande sänkning av pensionsåldern för de i bilagan B vid lagförslaget angivna befattningar, beträffande vilka särskilda bestämmelser rörande pensions- och tjänst-ålder skulle gälla.

Utskottets
yttrande.

Beträffande pensionsavgifter och pensionsunderlag för kvinnliga tjänstemän har utskottet icke något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Vad åter angår de kvinnliga befattningshavarnas pensionsålder måste givetvis ett ställningstagande till denna fråga innebära svårigheter särskilt med hänsyn därtill, att erfarenhet rörande sådana befattningshavares tjänstgöring vid högre ålder hittills endast i ringa grad föreligger och ej heller inom en avsevärd tidrymd torde kunna ernås. Ehuru vid sådant förhållande vissa skäl kunde synas tala för att åtminstone tills vidare för kvinnliga tjänstemän fastställa en lägre pensionsålder än den för manliga befattningshavare i allmänhet gällande, bör å andra sidan ej förbises möjligheten av att genom särskilda bestämmelser med avseende å skyldighet att från tjänsten avgå undanröja de olägenheter, som till äventyrs kunna föränledas av en höjning utav den kvinnliga pensionsåldern. I sådant hänseende vill utskottet särskilt framhålla den i lagförslagets 19 § 3 mom. föreslagna och av utskottet i det följande tillstyrkta bestämmelsen, enligt vilken tjänsteman, som befinnes urständsat att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, i vissa fall må, *därest han uppnått en levnadsålder, som med högst sju år understiger den för hans tjänst bestämda pensionsåldern*, kunna av Konungen på därom av vederbörande myndighet gjord framställning förklaras skyldig att avgå från tjänsten. Ytterligare torde böra framhållas, att, på sätt framgår av förenämnda bilaga B vid lagförslaget, för ett avsevärt antal kvinnliga befattningar, för vilka på grund av göromålens mera krävande beskaffenhet en lägre pensionsålder ansetts påkallad, en sådan enligt förslaget skulle bliva gällande. Det bör ej heller förbises, att en sänkning av den allmänna pensionsåldern för kvinnliga befattningshavare givetvis måste vara ägnad att inverka på frågan om dessa befattningshavares pensionsavgifter. Med hänsyn till vad nu anförts har utskottet icke funnit skäl tillstyrka motionärens hemställan utan ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, vilket ock principiellt synes bäst överensstämma med den ståndpunkt, riksdagen intagit i lönefrågan.

Lagförslaget.

Då utskottet nu övergår till behandling av det föreliggande lagförslaget, vill utskottet till en början såsom allmänt omdöme uttala, att utskottet vid granskning av förslaget funnit detsamma vara i det hela tillfredsställande och väl avvägt. Förslaget har ock i allmänhet i de delar, där avvikelser ej betingas av inom civilförvaltningen rådande särskilda förhållanden, anslutits till bestämmelserna i den år 1920 antagna pensionslagen för kommunikationsverken. Då utskottet på grund av vad nu angivits funnit sig böra

i allt väsentligt biträda Kungl. Maj:ts förslag, har utskottet ansett sig kunna i det följande inskränka sitt yttrande till att endast beröra de delar av lagförslaget, beträffande vilka ändringar eller tillägg motionsvis påyrkats eller i övrigt ansetts böra ifrågakomma.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle den nya lagen äga tillämpning å tjänstemän, vilka äro eller bliva underkastade avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, eller avlöningsreglementet den 9 juni 1922 för befattningshavare vid lots- och fyrstaten. Då Kungl. Maj:t i särskild proposition (nr 183) angående lönereglering för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna föreslagit, att landshövding skulle inordnas under det nya civila avlöningsreglementets bestämmelser, har i det nu föreliggande lagförslaget förutsatts, att landshövdingarna även skulle bliva underkastade den civila tjänstepensionslagen. Emellertid har statsutskottet i sitt numera avgivna utlåtande (nr 112) i anledning av berörda löneregleringsförslag tillstyrkt, att för landshövdingarna fortfarande skulle gälla särskild lönestat, vadan de icke skulle bliva underkastade nyssnämnda avlöningsreglemente. I följd härav skulle landshövding icke heller enligt den formulering, som givits åt 1 § i förevarande lagförslag, bliva underkastad bestämmelserna i lagen. Utskottet har under sådana förhållanden haft att överväga, huruvida för landshövdingarna borde fortfarande liksom hittills gälla bestämmelserna i 1907 års pensionslag — varvid särskilda föreskrifter erfordrades med avseende å pensionsunderlag, pensionsavgifter m. m. — eller om ifrågavarande befattningshavare borde genom särskild föreskrift inordnas under den föreslagna civila tjänstepensionslagen. Utskottet har för sin del funnit lämpligast, att landshövdingarna efter erhållen lönereglering varda underkastade den nya lagen, och förordar alltså, att i 1 § av lagen anges, att densamma skall äga tillämpning jämväl å ifrågavarande befattningshavare. — Av vad nu föreslagits föranledas vissa formella ändringar i bilagan A vid lagförslaget.

Vid bifall till vad sålunda förordats förutsätter utskottet, att bland de avlöningsvillkor, som komma att utfärdas i samband med löneregleringen för landshövdingarna, intages föreskrift om skyldighet för dem att underkasta sig bestämmelserna i förevarande lag.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra, att innevarande års riksdag beslutit lönereglering för professorer vid statsuniversitet, varvid dessa befattningshavare liksom landshövdingarna ställts utanför det nya avlöningsreglementets tillämpning. Det synes utskottet önskvärt, att även professorerna i pensionshänseende varda underkastade bestämmelserna i den nya civila tjänstepensionslagen, och utskottet har haft under övervägande att i 1 § av lagen intaga särskild föreskrift härom. Då utskottet emellertid funnit sig icke kunna utan närmare utredning avgöra, i vad mån jämkningar i lagens

1 §.

bestämmelser i olika hänseenden kunna erfordras för professorernas vidkommande, har utskottet nu endast velat uttala, att förevarande spörsmål synes böra göras till föremål för övervägande från Kungl. Maj:ts sida.

19 §. De i 19 § av lagförslaget intagna bestämmelserna innebära bland annat vissa skärpningar i nu gällande föreskrifter med avseende å *skyldighet att avgå från tjänsten före uppnådd stadgad pensionsålder*. Mot förslaget på denna punkt hava, på sätt av propositionen framgår, redan under ärendets förberedande behandling framställts vissa erinringar. Motionsvis (I: 288) har ock nu påyrkats sådan ändring av 1 mom. c) av ifrågavarande paragraf, varigenom bestämmelserna skulle, i vad de avse innehavare av domarämbete, närmare anknytas till nu gällande föreskrifter. I en till utskottet ingiven skrift har vidare styrelsen för statsförvaltningens tjänstemannanämnd hemställt, att paragrafen i sin helhet måtte så avfattas, att bestämmelserna om tjänstemans tvångspensionering icke skärptes utöver vad i 1907 års pensionslag stadgats.

Utskottet har för sin del icke kunnat finna de erinringar, som framförts mot förslaget, vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring på nu ifrågavarande punkt. På sätt av utredningen i propositionen framgår måste nämligen erfarenheten anses hava visat, att ur statsverkets synpunkt behov föreligger av ökad möjlighet till förtidspensionering i anledning av genom sjukdom eller liknande orsak vållad oförmåga att behörigen fullgöra tjänståligganden. Med de föreskrifter beträffande beräkning av pensionsbelopp vid tvångspensionering, som innefattas i lagförslaget, kunna ej heller enligt utskottets förmenande de ifrågasatta skärpningarna skäligen anses innebära någon obillighet mot befattningshavarna. Utskottet vill ock erinra, att 1920 års pensionslag för kommunikationsverken i förevarande hänseende redan innehåller bestämmelser av i stort sett samma innebörd som de nu föreslagna. Vad särskilt angår domarbefattningar må vidare framhållas, att Kungl. Maj:ts förslag i förhållande till vad 1921 års pensionskommitté hemställt innebär en lindring såtillvida, som kommittéförslagets stadgande om skyldighet jämväl för domare att avgå från sin tjänst, då han till följd av nedsatt arbetsförmåga befinnes ur stånd att för framtiden behörigen sköta tjänsten, efter yrkande av Svea hovrätt uteslutits i Kungl. Maj:ts förslag.

Vidkommande 19 § 3 mom. har i motionen II: 446 påyrkats, att däri omförd framställning rörande avgångsskyldighet för tjänsteman, vilken befunnits urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och uppnått en levnadsålder, som med högst sju år understiger stadgad pensionsålder, icke må av vederbörande myndighet avlätas utan att tjänstemannen beretts tillfälle att i ärendet avgiva påminnelser. Det sålunda framställda förslaget torde överensstämma med vad redan nu i allmänhet tillämpas vid behandling av frågor om förtidspensionering. Det synes emellertid vara lämpligt, att denna praxis nu lagfästes. Ut-

skottet finner alltså skäl föreligga att tillstyrka en bestämmelse av i motionen angiven innebörd och har i lagförslaget infört sådan föreskrift.

Vad härefter angår *fastställandet av tiden för normal avgångsskyldighet* innebär Kungl. Maj:ts förslag, som i detta avseende väsentligen överensstämmer med nuvarande bestämmelser, att sådan skyldighet skulle inträda för domare vid utgången av den månad, under vilken han fyller sjuttio år, och för annan tjänsteman vid uppnående av den för honom stadgade pensionsåldern, dock med rätt för den myndighet, som äger meddela avsked, att under vissa förutsättningar låta med avskedet anstå högst intill uppnådda 70 års ålder. Möjligheten att kvarstå i tjänst efter uppnådd åldersgräns omfattar alltså för båda kategorierna en tid av tre år utöver den gällande allmänna pensionsåldern, ehuru denna rätt för andra befattningshavare än domare gjorts beroende av administrativ prövning i varje särskilt fall.

Till vad sålunda föreslagits kan utskottet i huvudsak ansluta sig. Utskottet vill emellertid betona, att med hänsyn till statens intresse av effektivitet i tjänstgöringen anstånd med avsked endast i undantagsfall bör ifrågakomma. Beträffande bestämmelsens avfattning vill utskottet, vad angår annan befattningshavare än domare, förorda, att åt densamma gives sådant innehåll, att anstånd med avsked icke i något fall må medgivas *mer än tre år utöver den för vederbörande befattning stadgade pensionsåldern*. Härav skulle bliva följden, att även för tjänsteman, för vilken gäller lägre pensionsålder än sextiosju år, möjligheten att kvarstå i tjänst skulle begränsas till tre år efter uppnådd åldersgräns, varigenom sådan tjänsteman icke skulle, såsom enligt nu gällande bestämmelser och det föreliggande lagförslaget är medgivet, kunna beviljas rätt att kvarstanna i tjänst intill uppnådda sjuttio år.

I samband härmed torde böra beröras det i motionen II: 447 framställda yrkandet, vilket går ut på ett återupplivande i en eller annan form av den gamla bestämmelsen i 16 § av reglementet för civilstatens pensionsinrättning den 9 juni 1899, enligt vilken befattningshavare kunde frivilligt mot pension avgå vid en tidigare tidpunkt än pensionsåldern. I avseende härå vill utskottet i likhet med föredragande departementschefen framhålla, att det icke kan anses överensstämmande med statens intresse att förtidspensionera en befattningshavare, så länge han är tjänstduglig. Är befattningshavaren åter urståndsatt att behörigen fullgöra sina åligganden, innebär givetvis en från tjänstemannens sida uttalad önskan ett underlättande av förtidspensionering enligt 19 § 3 mom. Utskottet har på nu angivna grunder ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Motion
II: 447.

Beträffande lagförslaget 25 § hava motionsvis framställts olika ändringsförslag. Längst går i detta hänseende motionen II: 382, vari yrkats,

25 §.

att paragrafen i sin helhet måtte ur förslaget utgå. I motionen I: 286 har hemställts, att tjänstepension icke må underkastas minskning på grund av samtidigt utgående reservbefäls pension. Motionen II: 445 slutligen inefattar yrkande om sådan ändring, att från stadgandet i 25 § c) undantages såväl reservstatspension som pension enligt reservbefälsförordningarna. De sålunda framställda förslagen ansluta sig till särskilda yttranden inom 1921 års pensionskommitté vid behandling av frågan om bestämmelser rörande förening av flera pensioner eller av pension med lön eller arvode.

Utskottet har för sin del icke funnit skäl föreligga att tillstyrka ett frångående av Kungl. Maj:ts förslag på nu förevarande punkt. Principiellt sett överensstämmer förslaget i denna del med den ståndpunkt, som legat till grund för motsvarande stadgande i 1907 års pensionslag. Att alldeles utesluta de föreslagna bestämmelserna lärer under sådana förhållanden icke kunna ifrågakomma. Vad åter angår behandlingen av reservstatspension och pension enligt reservbefälsförordningarna vill utskottet i likhet med 1921 års pensionskommitté framhålla, att berörda pensioner i avseende å rätt till pensions- och dyrtidstillägg för närvarande äro likställda med vanliga statspensioner och att anledning fördenskull icke synes föreligga att i nu ifrågavarande hänseende stadga ett särskilt undantag för dessa pensioner. Det må vidare erinras att, enligt Kungl. Maj:ts förslag i sista stycket av förevarande paragraf, det sammanlagda avdragsfria pensionsbeloppet höjts från nu gällande 3,000 kronor till 5,000 kronor, vadan, därest lönen eller arvodet och pensionen eller pensionerna tillsammans understiga sistnämnda belopp, avdrag hädanefter skall äga rum endast i den mån, som erfordras för att totalsumman icke må överstiga 5,000 kronor. På grund av vad nu anförts har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till motionärernas ovanberörda förslag.

Bilagor till lagförslaget.

*Pensions-
un derlag och
pensions-
avgifter.*

Vad härefter angår de vid lagförslaget fogade bilagorna föranleder Kungl. Maj:ts i bilagan A innefattade förslag i fråga om tjänstepensionsunderlag och pensionsavgifter icke annan utskottets erinran än att viss ändrad uppställning av bilagan föranledes av vad utskottet i det föregående hemställt beträffande lagens tillämplighet å landshövdingar; och har utskottet i bilagan vidtagit erforderlig ändring.

*Pensions-
och tjänst-
ålder.*

I fråga om bilagan B, innehållande för vissa befattningar särskilda bestämmelser rörande pensionsålder samt för hel pension erforderligt antal tjänstår hava motionsvis påyrkats vissa ändringar i Kungl. Maj:ts förslag. Sålunda hava i motionerna I: 287 och II: 448 föreslagits sänkning av pensions- och tjänståldern för vissa befattningar vid *fångvårdsstaten*, *statens uppfostringsanstalt å Bona*, *statens tvångsarbetsanstalter* samt *hospital och asyler*. Vidare har i motionen I: 263 hemställts, att för hel pension

erforderligt antal tjänstår för *landshövding* skulle sänkas från av Kungl. Maj:ts föreslagna 25 till 10 år.

Vidkommande de i förstnämnda två motioner framställda yrkandena har utskottet efter prövning icke funnit skäl föreligga att frångå Kungl. Maj:ts på pensionskommitténs hemställan närmast grundade förslag beträffande nu avsedda personalgrupper. Vad åter angår sistnämnda motion torde visserligen skäl föreligga för en sänkning av tjänståldern för *landshövding*. Härvid må emellertid erinras, att redan Kungl. Maj:ts förslag innebära en avsevärd nedsättning av *landshövding*s tjänstålder, som för närvarande utgör 35 år men enligt lagförslaget skulle, i likhet med vad för justitieråd och regeringsråd föreslagits, fastställas till 25 år. Att under sådana förhållanden tillstyrka en ytterligare sänkning har utskottet icke ansett lämpligt, helst Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag beträffande beräkning av tjänstår för pension (18 §) öppnar möjlighet för tillgodoräknande under vissa förutsättningar jämväl av arbete utom statens tjänst. Utskottet kan således icke tillstyrka bifall till motionärens förslag.

Beträffande pensions- och tjänstålder för *befattningshavare vid egenoms- och skogsförvaltningen vid Uppsala universitet* torde erfordras ett tillägg till Kungl. Maj:ts förslag, avseende akademifogden samt dennes assistent. I detta avseende har i en till utskottet överlämnad, inom finansdepartementet utarbetad promemoria anförts följande:

Enligt Kungl. Maj:ts förslag till 1908 års riksdag angående lönereglering för rikets universitet m. m. (prop. nr 97) skulle fogden vid universitetet i Uppsala vara berättigad till hel pension vid uppnådda 67 levnads- och 35 tjänstår.

På grund av en av herr Trygger väckt motion (I: 60) beslöt emellertid riksdagen (skrivelse nr 8 sid. 7 och 35), att fogden skulle vara berättigad att avgå från tjänsten med hel pension vid uppnådda 65 levnads- och 20 tjänstår.

I motionen anfördes, bland annat, att dåvarande akademifogden, som utnämndes till sin befattning 1892 och 1915 uppnådde 67 års ålder, i pension blott skulle, med tillämpning av pensionslagen, erhålla $\frac{23}{35}$ av föreslagna lönen eller 3,022 kronor, samt att den, som komme att utnämnas till akademifogde, sannolikt redan då uppnått en avsevärd ålder, ty förr torde han ej hava förvärvat den erfarenhet och skicklighet, som erfordrades, och tillfälle att förvärva dessa egenskaper i någon underordnad eller universitetstjänst torde i allmänhet ej finnas. Fogdens föregående tjänstgöring komme således i regel att ske hos enskilda. Det stannade emellertid ej vid att fogden i regel sent komme att anställas i det allmännas tjänst, han måste ock i tid lämna sin plats, vars göromål förvisso icke vore avpassade efter åldringars krafter, varför 65 år syntes böra vara den högsta åldersgränsen. Anförda omständigheter syntes böra föranleda därtill, att fogdens fulla pensionsrätt inträdde efter 20 tjänstår såsom fogde samt 65 levnadsår. Till stöd för att ej vanlotta honom i pensionsavseende kunde åberopas, att, om det vore något, som vore ägnat att draga en administrativt duglig man till fogdetjänsten, så vore det pensionsrätten — tryggheten för ålderdomen.

Bestämmelser i ämnet utfärdades genom kungörelse den 13 juni 1908

(Svensk författningssamling, bihang nr 55) och hava således icke influtit i 1907 års pensionslag.

Genom proposition, nr 153, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till civil tjänstepensionslag, avsett att gälla för befattningar, å vilka avlöningsreglementet för statsdepartement m. fl. verk äger tillämpning. I bilaga B till sagda förslag hava upptagits de befattningar, för vilkas innehavare särskild pensions- och tjänstålder skall gälla.

Enligt Kungl. Maj:ts proposition, nr 115, är avlöningsreglementet för statsdepartement m. fl. verk avsett att äga tillämpning å befattningshavare vid egendoms- och skogsförvaltningen vid Uppsala universitet, i följd varav civila tjänstepensionslagen också kommer att gälla för nämnda befattningshavare.

I förenämnda bilaga B hava upptagits skogsförvaltare, assistent vid skogsförvaltningen och skogsvaktare, var och en med en pensionsålder av 65 år och en tjänstålder av 35 år, allt i överensstämmelse med vad nu gäller. Däremot har akademifogden, för vilken 1907 års pensionslag icke anger någon särskild pensions- eller tjänstålder, ej blivit upptagen i bilagan B. Härav skulle då följa, att med civila tjänstepensionslagens ikraftträdande den allmänna pensionsåldern (67 levnadsår och 35 tjänstår) skulle bliva för fogden gällande. Med hänsyn till de särskilda bestämmelser i fråga om pensions- och tjänstålder, som enligt vad förut sagts nu gälla för befattningen i fråga, torde emellertid böra övervägas, om icke alltjämt särskilda regler i sådant hänseende äro påkallade.

De skäl, som på sin tid anfördes till stöd för att tjänståldern för akademifogden skulle bestämmas till 20 år, synes numera icke böra tillmätas den betydelse, att de i pensionshänseende skapa en fullständig undantagsställning för akademifogden i jämförelse med övriga befattningshavare i statens tjänst. Att märka är, att nuvarande innehavaren av akademifogdebefattningen, som är född 1881 och tillträdde tjänsten år 1916, vid 65 år kommer att uppnå 30 tjänstår. Närmast till hands ligger att likställa akademifogden med assistenten av 2:a klass för jordbruket vid fångvårdsstaten, lantbruksinspektoren vid statens uppfostringsanstalt å Bona och assistenten av 3:e klass för jordbruket vid statens tvångsarbetsanstalter, vilka samtliga tjänster med avseende å till dem hörande göromål i stort sett torde kunna jämföras med akademifogdebefattningen. För dessa befattningar gäller enligt förslaget till civil tjänstepensionslag en pensionsålder av 65 år och en tjänstålder av 25 år.

Såsom ytterligare skäl för att icke fastställa tjänståldern för akademifogden lägre än till 25 år kan framhållas, att enligt 18 § i förslaget till civil tjänstepensionslag möjlighet finnes att såsom tjänstår för pension få tillgodoräkna jämväl tid, varunder tjänsteman utom statens tjänst utfört arbete av sådan beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.

Vad beträffar assistenten hos akademifogden, synes denne, såvitt angår pensions- och tjänstålder, böra likställas med assistenten vid skogsförvaltningen vid Uppsala universitet, för vilken föreslagits en levnadsålder av 65 år och en tjänstålder av 35 år.

I enlighet med vad sålunda ifrågasatts, varemot utskottet icke funnit anledning till anmärkning, och under erinran att riksdagen numera beslutit det nya avlöningsreglementets tillämpning å ifrågavarande befattningshavare, har utskottet i bilagan B till lagförslaget under rubriken Uppsala universitet,

egendoms- och skogsförvaltningen, infört befattningarna *fogde* samt *assistent vid egendomsförvaltningen* med pensions- och tjänstålder av respektive 65 och 25 samt 65 och 35 år.

Utskottet har vidare, i anslutning till uppställningen av Kungl. Maj:ts i proposition nr 183 framlagda förslag beträffande lönereglering för landshövdingar och befattningshavare vid länsstyrelserna, ansett lämpligt, att rubriken *länsstyrelserna* i bilagan B ändras till *landsstaten*. Ytterligare påkallas ändring i bilagan till följd av riksdagens beslut beträffande benämningen å assistenterna inom yrkesinspektionen, vilka alltså uppförts under titeln *yrkesinspektörsassistent* och *yrkesinspektrisassistent* i stället för, enligt Kungl. Maj:ts förslag, assistent av 1:a, respektive 2:a klass.

Beträffande pensions- och tjänstålder för kvinnliga befattningshavare har utskottet i det föregående uttalat sig.

I fråga om de medel, av vilka pensioner, beviljade enligt civila tjänstepensionslagen, böra utgå, liksom beträffande såväl pensionering av kvinnliga befattningshavare vid de verk, för vilka ny definitiv lönereglering icke blivit genomförd, som kvinnliga befattningshavares familjepensionering har utskottet intet att erinra mot vad föredragande departementschefen i propositionen uttalat.

Övriga
förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

Hemställan.

A) att riksdagen må

I) med förklarande, att Kungl. Maj:ts i förevarande proposition nr 153 framlagda förslag till lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, (civil tjänstepensionslag) icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande, såsom utskottets förslag betecknade förslag till lag i ämnet:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Förslag

till

lag angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid vissa verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (civil tjänstepensionslag).

Härigenom förordnas som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

För envar ordinarie tjänsteman, å vilken avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, eller avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten äger tillämpning och vilken tillsättes genom förordnande på viss tid eller genom fullmakt eller konstitutorial, skola i fråga om rätt till tjänstepension och skyldighet att avgå från tjänsten gälla de i denna lag givna bestämmelser.

1 §.

För envar ordinarie tjänsteman, å vilken avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, eller avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten äger tillämpning och vilken tillsättes genom förordnande på viss tid eller genom fullmakt eller konstitutorial, *ävensom för landshövding* skola i fråga om rätt till tjänstepension och skyldighet att avgå från tjänsten gälla de i denna lag givna bestämmelser.

2 §.

Tjänstepension tillkommer ej:

- a) den, som i andra fall än i 12 § och 20 § 1 mom. a) avses, avgår från tjänsten utan att vara skyldig därtill enligt bestämmelserna i denna lag;
- b) den, som blivit avsatt eller på grund av tjänstefel skild från tjänsten; samt
- c) den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare.

3 §.

1. Såsom bidrag till kostnaden för beredande av tjänstepension skall av den med tjänstemannens befattning förenade avlöningen utgå pensionsavgift till belopp för år räknat, som för befattningen eller för den löne-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

grad, till vilken befattningen är hänförd, finnes angivet i den vid denna lag fogade bilaga A.

2. Pensionsavgifterna överföras, på sätt Konungen föreskriver, till fonden för pensionering av civila tjänst innehavare (civila pensionsfonden). Erforderliga föreskrifter om fondens förvaltning meddelas av Konungen.

3. För tid, under vilken tjänsteman icke är berättigad att uppbära avlöning, skall ett belopp, motsvarande pensionsavgiften för samma tid, av tjänstemannen inbetalas till vederbörande verk enligt de närmare föreskrifter, som av Konungen meddelas.

4 §.

1. Fråga om rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension prövas av Konungen vad angår tjänsteman, som avses i 12 §, ävensom beträffande tjänsteman, som, oaktat skyldighet för honom inträtt att avgå från tjänsten, ej söker avsked.

2. I andra fall än i 1 mom. avses prövas fråga om erhållande av tjänstepension av statskontoret, dock att beträffande tjänsteman vid tullverket prövningen ankommer på generaltullstyrelsen.

5 §.

1. Ansökning om tjänstepension för tjänsteman, som avses i 12 §, skall ingivas i vederbörande statsdepartement.

Ansökning om tjänstepension i andra fall skall ingivas, där fråga är om tjänsteman i chefs- eller därmed jämförlig ställning eller ock justitieråd eller regeringsråd, till statskontoret, där fråga är om tjänsteman vid tullverket, till generaltullstyrelsen, samt eljest till den myndighet, under vilken tjänstemannen lyder, skolande denna myndighet med eget utlåtande överlämna ansökningen till statskontoret.

2. Ansökning om pension skall vara åtföljd av:

a) åldersbetyg för sökanden;

b) styrkt tjänsteförteckning jämte styrkt uppgift å av sökanden, utöver semester och därmed jämförlig ledighet, åtnjuten tjänstledighet, varvid i varje fall skall uppgivas anledningen till ledigheten;

c) uppgift, huruvida sökanden utom den tjänst, för vilken pension sökes, tillika innehar annan statstjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension; samt

d) därest pension sökes av anledning, som angives i 19 § 1 mom. b) eller c) eller ock 2 mom. b) eller c), intyg av vederbörande verksläkare eller, om sådan icke finnes, av annan legitimerad läkare angående sökandens otjänstbarhet samt i fall, som avses i 19 § 1 mom. b) och 2 mom. b) (olycksfall i tjänsten), tillika utredning om de närmare omständigheter, varunder olycksfallet inträffat.

3. Ansökning av tjänsteman om avsked må ej beviljas, innan sökandens

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

rätt till pension, där sådan fråga förekommer, blivit i vederbörlig ordning avgjord.

4. Föreligga sådana omständigheter, att tjänsteman enligt föreskrifterna i denna lag synes vara skyldig att avgå från sin befattning, och gör han icke själv ansökning om avsked, skall det ämbetsverk eller den myndighet, tjänstemannen tillhör eller varunder han lyder, anmäla förhållandet hos Konungen och därvid avgiva yttrande rörande den pension, som synes böra tillkomma tjänstemannen.

6 §.

1. För beräkning av tjänstepension åt tjänsteman skall, där ej annorlunda är i denna lag stadgat, gälla det tjänstepensionsunderlag, som för befattningen eller för den lönegrad, till vilken befattningen är hänförd, finnes angivet i den vid denna lag fogade bilaga A.

2. Av tjänstepensions belopp anses två tredjedelar utgöra statspension och en tredjedel avgiftspension.

7 §.

Tjänstepension utgår, där ej annorlunda i denna lag stadgas, från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten ägt rum, till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

Utbetalning av pension sker månadsvis i efterskott.

8 §.

Tjänstepension utbetalas av statskontoret eller, där särskilda medel för ändamålet stå till annat verks förfogande, av detta verk.

9 §.

Det anslag eller de medel, från vilka pensionerna utbetalts, skola från civila pensionsfonden erhålla gottgörelse med så stor del av kostnaden, som enligt vetenskaplig sannolikhetsberäkning finnes kunna av fonden gäldas. Sådan beräkning skall äga rum minst en gång vart tionde år och verkställas enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

10 §.

Därest tjänsteman, å vilken denna lag äger tillämpning, avgår från sin tjänst utan att för densamma komma i åtnjutande av tjänstepension samt i sammanhang därmed övergår till statstjänst, med vilken följer skyldighet att till annan pensionsfond än den civila pensionsfonden erlægga avgift för beredande av tjänstepension, skall kapitalvärdet av de pensionsavgifter, som för av honom innehavd befattning under hans tjänstetid influtit till

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

sistnämnda fond, överförs till pensionsfonden vid det verk, till vilket han övergår.

11 §.

Upphör tjänsteman, å vilken denna lag äger tillämpning, i annat fall än i 10 § sägs att innehava ordinarie anställning i statens tjänst och är han icke berättigad till tjänstepension enligt denna lag, skall, vare sig han innehar annan statstjänst eller ej, för beredande åt honom av pension jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, från den civila pensionsfonden till pensionsstyrelsen inbetalas kapitalvärdet av de pensionsavgifter, som för av honom innehavd befattning under hans tjänstetid inflytt till fonden, i den mån desamma icke på grund av bestämmelserna i 10 § blivit tagna i anspråk. Vad nu är sagt gäller dock ej i fråga om den, som vid avgång från tjänsten icke är svensk medborgare.

2 kap.

Tjänstepension för ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom förordnande på viss tid.

12 §.

1. Har *generaldirektör*, vilken tillsatts genom förordnande på viss tid, under minst tolv år innehaft generaldirektörsbefattning eller har han, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är han berättigad att vid avgång från tjänsten åtnjuta pension till belopp, motsvarande det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

Därest sådan tjänsteman, innan han uppnått tolv års tjänstetid i befattningen, avgår från tjänsten antingen på grund av att förordnandet upphör utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, så ock därest han eljest före berörda tid utan egen begäran nödgas avgå från sin befattning, äger han uppbära pension till belopp, som med 1,000 kronor understiger det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

2. Har *byggnadschef* hos byggnadsstyrelsen eller *kustbevakningsinspektör* vid tullverket under minst tolv år innehaft sin befattning eller har sådan tjänsteman, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är han berättigad att vid avgång från tjänsten åtnjuta pension till belopp, motsvarande det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

Därest byggnadschef eller kustbevakningsinspektör, innan han uppnått

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

tolv års tjänstetid i befattningen, avgår från tjänsten antingen på grund av att honom meddelat förordnande upphör utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, äger han, om han innehaft befattningen minst sex år, uppbära pension till belopp, som med 1,000 kronor understiger det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

3. Har *depåchef* vid stuteristaten under minst tolv år innehaft depåchefsbefattning och tillika uppnått en levnadsålder av sextiosju år eller har han, oavsett tjänstetid och levnadsålder, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är han berättigad att vid avgång från tjänsten åtnjuta pension till belopp, motsvarande det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

Enahanda pensionsbelopp är *depåchef*, även om han ej uppnått en levnadsålder av sextiosju år, efter minst tolv års tjänstetid i depåchefsbefattning berättigad att vid avgång från befattningen uppbära, därest avgången sker antingen på grund av att honom meddelat förordnande upphör utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring.

Därest *depåchef*, innan han uppnått tolv års tjänstetid i depåchefs-befattning, avgår från tjänsten av anledning, som i nästföregående stycke avses, äger han, om han innehaft sådan befattning under minst sex år, uppbära pension till belopp, som med 1,000 kronor understiger det för tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget.

13 §.

Innehade tjänsteman, som i 12 § avses och som avgår från tjänsten före uppnådd tolv års tjänstetid i befattningen, vid tillträddandet av sitt förordnande sådan tjänst, som tillsättes genom fullmakt eller konstitutorial, skall han erhålla pension minst till det belopp, som skolat i pension tillkomma honom, om han intill tiden för avgången ur tjänst kvarstått i sin förra befattning.

14 §.

Har tjänsteman, som i 12 § avses, innan han uppnått en levnadsålder av sextiosju år, avgått från befattningen med pension, skall, intill dess pensionstagaren uppnått sagda ålder, å den honom tillkommande pensionen avdragas stadgad pensionsavgift, vilken överföres till den civila pensionsfonden.

15 §.

Befinnes tjänsteman, som i 12 § avses, före utgången av den tid, erhållet förordnande gäller, vara till följd av olycksfall i tjänsten eller av sjuk-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

dom oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring eller har Konungen av annan anledning förklarad förordnandet skola upphöra, skall tjänstemannen vara skyldig avgå från befattningen; och skall i sammanhang med beslut om förordnandets upphörande frågan om hans rätt till pension avgöras.

3 kap.

Tjänstepension för ordinarie tjänstemän, som tillsätts genom fullmakt eller konstitutorial.

16 §.

1. För tjänsteman, vilken tillsättes genom fullmakt eller konstitutorial, skall i nedan angivna fall gälla ett annat tjänstepensionsunderlag än det, som för befattningen eller för den lönegrad, vartill befattningen är hänförd, finnes angivet i den vid denna lag fogade bilaga A, nämligen

a) för tjänsteman, som utan något sitt förvällande varder förflyttad till befattning med lägre tjänstepensionsunderlag, det tjänstepensionsunderlag, som vid förflyttningen var för honom gällande; samt

b) för innehavare av sådan befattning, för vilken till följd av befattningens nedflyttning till lägre lönegrad dittills gällande tjänstepensionsunderlag sänkes, det tjänstepensionsunderlag, som vid nedflyttningen var för honom gällande.

2. I fall, som i 1 mom. avses, skall efter förflyttningen eller nedflyttningen vid pensionsavgiftens beräkning så anses som hade förändringen icke ägt rum.

17 §.

Pensionsåldern inträder vid utgången av den månad, under vilken tjänstemannen uppnår en levnadsålder av sextiosju år; dock att för vissa befattningar gäller en lägre pensionsålder, på sätt stadgas i bilaga B till denna lag.

18 §.

1. Tjänstår beräknas för tid, under vilken tjänsteman, efter fyllda aderton år, i statens tjänst innehaft ordinarie eller extra ordinarie befattning eller annan anställning, som prövas vara därmed jämförlig, eller ock bestritt förordnande å sådan tjänst. Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid, omfattande minst femton dagar i följd, under vilken ledighet från tjänsten ägt rum, dock icke för tid varunder tjänsteman utan att tjänstgöra å sin befattning ägt uppbära oavkortad lön eller eljest åtnjutit ledighet på grund av sjukdom, olycksfall i tjänsten eller offentligt uppdrag eller för fullgörande av honom åliggande militär tjänstgöring eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

2. Har enskilt företag övertagits av staten, må, där ej Konungen annorlunda bestämmer, tjänsteman, som vid sådant övertagande övergått till statstjänst, såsom tjänstår för erhållande av tjänstepension efter prövning tillgodoräknas jämväl tid, varunder han innehåft fast anställning vid nämnda företag.

3. Efter prövning av Konungen i varje särskilt fall må tjänsteman kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill två tredjedelar av den tid, han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.

4. I fråga om tjänstepension för den, som vid ävgång från sin tjänst innehar pension för annan statstjänst, må tid, som tagits i beräkning såsom tjänstår för sådan pension, ånyo tillgodoräknas endast i den mån vederbörande därunder fullgjort annan tjänstgöring än den, på vilken den förra tjänstårsberäkningen grundats.

19 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänst inträder för innehavare av domar-
ämbete:

a) vid utgången av den månad, under vilken han fyller sjuttio år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga för honom att behörigen sköta sin tjänst;

c) då han befinnes vara till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte, i andra fall än under b) sägs, ur stånd att för framtiden behörigen sköta sin tjänst eller då han, efter att hava uppnått pensionsåldern, oavbrutet under sex månader på grund av någon av nämnda anledningar varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen.

2. Skyldighet att avgå från tjänst inträder för annan tjänsteman än i 1 mom. avses:

a) vid uppnående av den för honom stadgade pensionsåldern, Konungen eller, där viss ämbetsmyndighet äger att från tjänsten avskeda, den myndigheten likväl obetaget att låta anstå med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till utgången av den månad, under vilken han fyller sjuttio år;

a) vid uppnående av den för honom stadgade pensionsåldern, Konungen eller, där viss ämbetsmyndighet äger att från tjänsten avskeda, den myndigheten likväl obetaget att låta anstå med avskedet, därest och så länge tjänstemannen prövas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre tid än tre år;

b) då han träffats av olycksfall i tjänsten och olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga för honom att behörigen sköta sin tjänst

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan befattning vid verket;

e) då han befinnes vara till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga ur stånd för framtiden att behörigen sköta sin tjänst samt han av vederbörande myndighet prövas icke lämpligen kunna tjänstgöra i annan befattning vid verket.

3. Befinnes tjänsteman, som i 2 mom. avses, urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 2 mom. b) eller c) sägs, må tjänstemannen, därest han uppnått en levnadsålder, som med högst sju år understiger den för hans tjänst bestämda pensionsåldern, kunna av Konungen, på därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklaras skyldig att avgå från tjänsten.

Sådan framställning må icke avlätas, utan att tjänstemannen beretts tillfälle att inom viss, av vederbörande myndighet fastställd tid inkomma med yttrande i ärendet; skolande avgivet yttrande åtfölja framställningen till Konungen.

20 §.

1. Rätt att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av tjänstepension tillkommer:

a) innehavare av domarämbete, vilken uppnått pensionsåldern, under förutsättning att han vid avgången kan räkna minst tio tjänstår;

b) tjänsteman, för vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträtt enligt bestämmelsen i 19 § 2 mom. a) under förutsättning, att han kan räkna minst tio tjänstår;

c) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 19 § 1 mom. b) eller 2 mom. b) är skyldig att avgå från tjänsten;

d) tjänsteman, som enligt bestämmelserna i 19 § 1 mom. c) eller 2 mom. c) är skyldig att avgå från tjänsten; samt

e) tjänsteman, som med tillämpning av bestämmelsen i 19 § 3 mom. förklarats vara skyldig att avgå från tjänsten.

2. I 19 § 2 mom. avsedd tjänsteman, vilken vid uppnående av pensionsåldern icke kan räkna tio tjänstår och alltså då icke är berättigad till erhållande av pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stadgandet i 19 § 2 mom. a) tillåtes kvarstå i tjänsten efter pensionsålderns inträde.

21 §.

Beloppet av tjänstepension i fall, som avses i 20 § 1 mom. a) och b), (ålderspension) bestämmes enligt följande grunder:

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

a) Innehar tjänstemannen minst trettiofem tjänstår eller, där ett lägre antal tjänstår finnes för hans befattning angivet i bilaga B till denna lag, minst detta antal tjänstår, utgår *hel* pension. Denna utgör samma belopp som det för tjänstemannen vid tiden för hans avgång från tjänsten gällande tjänstepensionsunderlaget, dock att för tjänsteman, som under kortare tid än tre år innehaft den befattning, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra medeltalet av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna tre åren före avgången varit gällande för honom; och skall, därest sådan tjänsteman under någon del av nämnda tid, utan att tillika innehava tjänst, som i denna lag avses, innehaft annan statstjänst, med vilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, varvid, om för sådan tjänst icke gäller något pensionsunderlag, i sådant avseende skall beräknas det belopp, som bestämts såsom pension för tjänsten.

b) Uppgår antalet tjänstår icke till det, som enligt bestämmelserna i a) förutsattes för erhållande av hel tjänstepension, utgår *avkortad* tjänstepension till belopp, som utgör så stor del av hel pension, som motsvarar det mindre antalet tjänstår i förhållande till det antal tjänstår, som erfordras för bekommande av hel pension, med iakttagande att, därest vid sammanräkning av vederbörandes tjänstår del av fjärdedels år uppkommer, denna del räknas såsom full fjärdedel av år.

22 §.

Tjänstepension i fall, som avses i 20 § 1 mom. c), (invalidpension) utgår med det belopp, som motsvarar det för tjänstemannen vid tiden för olycksfallet gällande tjänstepensionsunderlaget.

23 §.

1. Beloppet av tjänstepension till tjänsteman, som avses i 20 § 1 mom. d) och e), (sjukpension) bestämmes enligt de i 21 § angivna grunder; dock utgår sådan pension med lägst sjuttiofem procent av hel pension.

2. Vid tillämpningen av bestämmelsen i 1 mom. gäller den inskränkningen, att tjänstepensionen icke må överstiga den pension, som tjänstemannen skulle hava erhållit, därest han med det för honom gällande pensionsunderlaget kvarstått i befattningen till den levnadsålder, vid vilken skyldighet att avgå från tjänsten inträder.

24 §.

Därest vid beräkning av tjänstepensions belopp enligt grunderna i detta kapitel beloppet finnes icke vara i helt krontal jämnt delbart med tolv, skall pensionsbeloppet avrundas till närmast högre sålunda delbara tal.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

4 kap.

Minskning eller indragning av pensionsbelopp.

25 §.

Tjänstepension för tjänst, som avses i denna lag, må endast med de in-
skränkningar, som här nedan stadgas, åtnjutas samtidigt med lön, arvode
eller pension för annan sådan tjänst eller annan statstjänst, nämligen:

a) den, som vid avgång från tjänsten innehar eller sedermera erhåller
annan ordinarie statstjänst, må för den tid, *lön* eller *arvode* för sådan
tjänst åtnjutas, uppbära allenast den del av tjänstepensionen, som anses
såsom avgiftspension; dock må, där lönen eller arvodet understiger tjänste-
pensionen, utöver avgiftspensionen utgå så stort belopp av statspensionen,
att pension och lön eller arvode tillsammans motsvara summan av tjänste-
pensionen och en tredjedel av lönen eller arvodet;

b) den, som vid avgång från tjänsten redan åtnjuter eller samtidigt
därmed erhåller *pension* för annan tjänst, som avses i denna lag, må upp-
bära *dels* avgiftspension för båda tjänsterna, *dels ock* den av statspension-
erna, som är större, eller, om båda statspensionerna äro lika, halva be-
loppet av vardera;

c) den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter eller samtidigt eller seder-
mera erhåller *pension* för statstjänst, å vilken denna lag icke äger till-
lämpning, må för den tid, sådan pension åtnjutes, av tjänstepensionen en-
ligt denna lag uppbära avgiftspensionen samt därutöver i förekommande
fall så stort belopp av statspensionen, som må erfordras för att tjänste-
pensionen enligt denna lag jämte vad av den andra pensionen får vid
sådan förening åtnjutas skall motsvara sammanlagda beloppet av den
större pensionen och en tredjedel av den mindre eller, om båda pensionerna
äro lika, den ena av dem, ökad med en tredjedel.

Därest med tillämpning av de under a), b) och c) givna bestämmel-
serna sammanlagda beloppet av lönen eller arvodet och pensionen eller
av pensionerna understiger femtusen kronor, skall avdrag å pensionsbe-
loppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen till-
sammans med vad vederbörande åtnjuter i lön eller arvode eller annan
pension icke må överstiga femtusen kronor.

26 §.

Om den, som är berättigad till tjänstepension enligt denna lag, tillika
är berättigad till pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av in-
betalning till pensionsstyrelsen jämlikt 11 § i denna lag eller däremot
svarande stadgande i annan lag eller författning rörande pensionering av
befattningshavare i statens tjänst, skall pensionen från pensionsförsäk-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

ringsfonden räknas såsom del av den honom enligt denna lag tillkommande tjänstepensionen, vilken alltså för den tid, pensionen från pensionsförsäkringsfonden åtnjutes, skall minskas med sistnämnda pensions belopp.

27 §.

1. Om pensionstagare undergår frihetsstraff, som omfattar minst en månad, eller är intagen å någon statens tvångsarbetsanstalt, må han under tiden åtnjuta allenast avgiftspensionen.

Har pensionstagare blivit dömd till straffpåföljd, vilken utestänger från behörighet och rättigheter, som omförmälas i 2 kap. 19 § strafflagen, eller i stället för avsättning till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han från och med månaden näst efter den, under vilken utslaget vunnit laga kraft, åtnjuta allenast avgiftspensionen.

2. Har pensionstagare, som avses i 1 mom., anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må den myndighet, som utbetalningen av pensionen åligger, kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära statspensionen eller del därav, dock endast för tid, varunder pensionstagaren undergår frihetsstraff eller är intagen å någon statens tvångsarbetsanstalt.

28 §.

Pensionsbelopp, som icke uttagits inom tre år, sedan det förfallit till betalning, är förverkat och tillfaller den civila pensionsfonden, dock med rätt för statskontoret att, på därom gjord framställning, medgiva beloppets utbetalning.

5 kap.

Lagens tillämplighet m. m.

29 §.

Därest justitieråd eller regeringsråd avgått från sitt ämbete för fullgörande av något av Konungen meddelat uppdrag, varmed rätt till pension icke är förenad men för vilket ersättning av statsmedel utgår, samt Konungen förordnat, att vad i fråga om justitieråds- eller regeringsråds-ämbete är stadgat angående rätt för innehavaren att erhålla pension av statsmedel mot uppfyllande av de för denna rätt honom åliggande förpliktelser skall gälla i avseende å berörda uppdrag så länge den avgångne uppdraget innehar, skola i sådant hänseende tillämpas de i denna lag meddelade bestämmelserna.

30 §.

Har diplomatisk eller konsulär tjänsteman försatts i disponibilitet och åtnjuter han exspektansarvode eller annan eljest med rätt till tjänstepen-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

sion icke förenad avlöning av statsmedel till belopp i intetdera fallet understigande det för den av honom senast innehavda ordinarie befattningen bestämda pensionsunderlaget, skall han vara underkastad bestämmelserna i denna lag, varvid för honom skall i tillämpliga delar gälla vad för nämnda ordinarie befattning är stadgat, och må vid tillämpning av bestämmelserna i 18 § såsom tjänstår för pension åt sådan tjänsteman beräknas även tid, varunder han åtnjutit sådant exspektansarvode eller sådan annan avlöning, som ovan sägs.

31 §.

Från tillämpningen av denna lag må genom beslut av Konungen kunna undantagas tjänstemän, vilka vid statens övertagande av enskilt företag övergått till tjänst, som avses i lagen; och skola i sammanhang med sådant beslut meddelas föreskrifter i fråga om pensionsavgift för tjänst, som av sådan tjänsteman innehaves.

32 §.

De närmare föreskrifter, som utöver vad denna lag innehåller kunna finnas erforderliga för lagens tillämpning, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925.

Övergångsbestämmelser.

1. Därest vid tillämpning av de i 21 § angivna grunder hänsyn skall tagas jämväl till pensionsunderlag eller pension för tjänst, som av vederbörande innehafts, innan denna lag blev tillämplig å honom, skall därvid så anses, som hade för nämnda tjänst gällt det pensionsunderlag eller den pension, som vid vederbörandes pensionering gäller för samma eller närmast motsvarande tjänst.

2. Därest tjänsteman skulle vid avgång från tjänsten hava enligt de pensionsbestämmelser, som för honom gällde, innan denna lag blev å honom tillämplig, kommit i åtnjutande av högre pensionsbelopp för samma tjänst än med tillämpning av stadgandena i denna lag, skall pensionen utgå med nämnda högre belopp.

3. Därest tjänsteman, som avses i denna lag, utan ändring beträffande innehavande lönegrad förflyttas till befattning, å vilken icke denna lag och ej heller lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk äger tillämpning, skall tjänstemannen, så länge han kvarstår i den befattningen, vara underkastad föreskrifterna i denna lag.

Utskottets förslag:

Bilaga A.

I. Befattningar, som tillsätts genom förordnande på viss tid.

Befattning	Tjänste- pensions- underlag	Pensions- avgift
	Kr.	Kr.
Generaldirektör	9,000	540
Byggnadschef hos byggnadsstyrelsen	7,000	420
Kustbevakningsinspektör vid tullverket	6,000	360
Depåchef vid stuteristaten	5,500	330

II. Befattningar, som tillsätts genom fullmakt eller konstitutorial.

1. Befattningar vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

A. Tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning.

Lönegrad eller befattning	Tjänste- pensions- underlag	Pensions- avgift
	Kr.	Kr.
1:a lönegraden	7,296	438
2:a »	7,896	474
3:e »	8,496	510
4:e » med undantag av justitieråd och regeringsråd	8,796	528
Justitieråd och regeringsråd	9,996	600

B. Andra tjänstemän.

Lönegrad	Tjänstepensionsunderlag		Pensions- avgift
	Man	Kvinna	
	Kr.	Kr.	Kr.
1:a lönegraden	1,320	1,236	36
2:a »	1,404	1,320	39
3:e »	1,476	1,404	42
4:e »	1,560	1,476	45
5:e »	1,644	1,560	48
6:e »	1,716	1,644	51
7:e »	1,824	1,716	57
8:e »	1,920	1,824	63
9:e »	2,040	1,920	69
10:e »	2,160	2,040	75
11:e »	2,304	2,160	84
12:e »	2,436	2,304	90
13:e »	2,640	2,436	102
14:e »	2,844	2,640	114
15:e »	3,036	2,844	129
16:e »	3,240	3,036	141
17:e »	3,444	3,240	156

Utskottets förslag:

L ö n e g r a d	Tjänstepensionsunderlag		Pensions- avgift
	Man	Kviana	
	Kr.	Kr.	Kr.
18:e lönegraden	3,684	3,444	174
19:e »	3,924	3,684	192
20:e »	3,924	3,684	192
21:a »	4,200	3,924	213
22:a »	4,476	4,200	234
23:e »	4,764	4,476	255
24:e »	5,076	4,764	279
25:e »	5,400	5,076	303
26:e »	5,724	5,400	330
27:e »	6,036	5,724	354
28:e »	6,360	6,036	378
29:e »	6,684	6,360	399
30:e »	6,996	6,684	420

För överläkare av 1:a och 2:a klass vid statens hospital och asyler skola tillämpas de särskilda pensionsunderlag och de pensionsavgifter, som gälla för befattningar tillhörande 30:e respektive 29:e lönegraden.

2. Befattningar vid lots- och fyrstaten.

L ö n e g r a d	Tjänstepensionsunderlag		Pensions- avgift
	Man	Kvinna	
	Kr.	Kr.	Kr.
1:a lönegraden	1,404	1,320	39
2:a »	1,560	1,476	45
3:e »	1,644	1,560	48
4:e »	1,716	1,644	51
5:e »	1,824	1,716	57
6:e »	1,920	1,824	63
7:e »	2,040	1,920	69
8:e »	2,160	2,040	75
9:e »	2,304	2,160	84
10:e »	2,436	2,304	90
11:e »	3,924	3,684	192
12:e »	5,724	5,400	330
13:e »	6,036	5,724	354

För lotspersonal, tillhörande 10:e lönegraden, utgör tjänstepensionsunderlaget 2,640, respektive 2,436 kronor och pensionsavgiften 102 kronor. För övrig lotspersonal skola tillämpas det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för närmast högre lönegrad än den, till vilken respektive befattning hör.

III. Landshövdingar.

	Tjänstepensions- underlag	Pensionsavgift
	Kr.	Kr.
Landshövding	9,996	600

Utskottets förslag:

Bilaga B.

För innehavare av nedanstående befattningar gäller i fråga om pensions- och tjänstålder vad här nedan finnes särskilt angivet.

Befattning	Pensions- ålder. Levnadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår	Befattning	Pen- sions- ålder. Levnadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår
Högsta domstolen.			Yrkesinspektörsassistent	65	25
Justitieråd	67	25	Yrkesinspektörsassistent	65	25
Regeringsrätten.			Underinspektör	65	25
Regeringsråd	67	25	Statens tvångsarbets- anstalter.		
Fångvårdsstaten.			Assistent av 3:e klass, för jordbruket.....	65	25
Assistent av 2:a klass, för jordbruket	65	25	Trädgårdsmästare	65	35
Uppsyningsman	65	35	Uppsyningsman	65	35
Yrkesmästare av 1:a klass	65	35	Förste förman.....	65	35
» » 2:a »	65	35	Förman	65	35
Överkonstapel	65	35	Första vaktfru	65	35
Första vaktfru	65	35	Vaktfru	65	35
Vaktkonstapel	65	35	Medicinalstyrelsen.		
Vaktfru.....	65	35	Medicinalråd	67	25
Statens uppfostrings- anstalt å Bona.			Hospital och asyler.		
Lantbruksinspektör, tillika avdelningsföreståndare	65	25	<i>Läkarpersonal.</i>		
Uppsyningsman	65	35	Overläkare av 1:a klass	65	33
Förste förman	65	35	Hospitalsläkare av 1:a klass...	65	33
Maskinist.....	65	35	Overläkare av 2:a klass	65	33
Förman	65	35	Hospitalsläkare av 2:a klass...	65	33
Husmoder	65	35	Läkare vid Visby hospital ...	65	33
Sjökarteverket.			<i>Sjukvårdspersonal.</i>		
Förste aktuarie	65	35	Uppsyningsman av 1:a klass...	60	30
Aktuarie	65	35	Förestånderska av 1:a klass...	55	25
Kartograf	65	35	Uppsyningsman av 2:a klass ..	60	30
Ritare eller gravör.....	65	35	Overskötare	60	30
Ritbiträde	63	33	Förestånderska av 2:a klass...	55	25
Yrkesinspektionen.			Skötare	60	30
Yrkesinspektör	65	25	Översköterska	55	25
Yrkesinspektörs	65	25	Sköterska	55	25

Utskottets förslag:

Befattning	Pensions- ålder. Lev- nadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår	Befattning	Pen- sions- ålder. Lev- nadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår
Hospital och asyler (forts.).			Uppsala universitet.		
<i>Ekonomipersonal.</i>			<i>Egendoms- och skogsförvaltningen.</i>		
Maskinmästare av 1:a klass ...	65	35	Fogde	65	25
» » 2:a »	65	35	Assistent vid egendomsför- valtningen	65	35
Befallningsman	65	35	Skogsförvaltare	65	35
Hantverksföreståndare av 1:a klass	65	35	Assistent vid skogsförvalt- ningen	65	35
Maskinist av 1:a klass	65	35	Skogsvaktare	65	35
Trädgårdsmästare	65	35			
Hantverksföreståndare av 2:a klass	65	35	Skolöverstyrelsen.		
Maskinist av 2:a klass	65	35	Ledamot å folkskol- och yr- kesskolavdelningarna	67	25
Köksförestånderska av 1:a klass	60	30	Lantbruksstyrelsen.		
Magasinsföreståndare	65	35	Generaldirektör	67	10 ¹
Arbetsförestånderska	60	30	Byråchef för lantbruksärenden	67	25
Bageriförestånderska	60	30	Statskonsulenter.		
Chaufför	65	35	Statskonsulent	65	25
Eldare av 1:a klass	65	35	Lantbruksakademien.		
Hantverkare	65	35	Sekreterare	67	25
Köksförestånderska av 2:a klass	60	30	Flyinge hingstdepå och stuteri.		
Post- och stadsbud	65	35	Beridare	62	30
Tvättförestånderska av 1:a klass	60	30	Strömsholms hingstdepå.		
Eldare av 2:a klass	65	35	Beridare	62	30
Föreståndare i stall, ladugård och svinstall	65	35	Rikets allmänna kartverk.		
Tvättförestånderska av 2:a klass	60	30	<i>1. Den geodetiska avdelningen.</i>		
Landsstaten.			<i>2. Den topografiska avdel- ningen.</i>		
Landshövding	67	25	Gravör eller heliogravyrritare	65	35
Generaltullstyrelsen och tullstaten.			<i>3. Avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten.</i>		
<i>Tullstaten.</i>			Statskartograf	65	35
Gränstullmästare	62	30	Ritare	63	33
Tullmästare	65	35	Ritbiträde	63	33
Gränsöveruppsyningsman ...	62	30	Sveriges geologiska under- sökning.		
Kustöveruppsyningsman	62	30	Statsgeolog	65	35
Tullöveruppsyningsman	65	35			
Gränsuppsyningsman	62	30			
Kustuppsyningsman	62	30			
Tulluppsyningsman	65	35			
Förste kustvakt	62	30			
Kustvakt	62	30			
Tillsyningsman	65	35			
Kustbevakningsbiträde	62	30			
Tullvakt	65	35			

¹ Säsom chef för lantbruksstyrelsen.

Utskottets förslag:

Befattning	Pensions- ålder. Lev- nadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår	Befattning	Pen- sions- ålder. Lev- nadsår	För hel pension erforder- ligt antal tjänstår
Sprängämnesinspek- tionen.			Lots- och fyrstaten (forts.).		
Sprängämnesinspektör	65	25	<i>Personal å fyrskepp och fyr samt å gasstation.</i>		
Inspektionen över elek- triska anläggningar för belysning eller arbets- överföring.			Fyrmästare å 1:a klass fyr- skepp	62	30
Inspektör	65	25	Distriktsfyrmästare	65	35
Lotsstyrelsen.			Fyrmästare å 1:a klass fyr... » » gasstation	65 62	35 30
<i>Fyringenjörkontoret.</i>			» » 2:a klass fyr- skepp	62	30
Fyringenjör	62	30	Fyrmästare å 2:a klass fyr... » » 3:e » fyr- skepp	65 62	35 30
Verkmästare	62	30	Fyrmästare å 3:e klass fyr... Fyrvaktare » 1:a » fyr- skepp	65 62	35 30
Lots- och fyrstaten.			Fyrvaktare å 1:a klass fyr... » » gasstation	65 62	35 30
<i>Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditioner.</i>			» » 2:a och 3:e klass fyrskepp	62	30
Lotskapten	65	35	Fyrvaktare å 2:a och 3:e klass fyr	65	35
Lotslöjtnant	65	35	Fyrbiträde å fyrskepp	62	30
<i>Lotspersonal.</i>			» » fyr	65	35
Överlots	65	35	» » gasstation	62	30
Lotsförman å 1:a klass lots- plats	60	30	<i>Personal å lotsverkets ång- fartyg.</i>		
Lotsförman å 2:a klass lots- plats	60	30	Befälhavare	62	30
Lots å 1:a klass lotsplats ...	60	30	Maskinist	62	30
» » 2:a » » ...	60	30	Statens provningsanstalt.		
Lotsförman å 3:e klass lots- plats	60	30	Överdirektör	65	25
Lots å 3:e klass lotsplats ...	60	30	Avdelningschef	65	25
			Förste avdelningsingenjör ...	65	25

För tjänsteman, som varit anställd vid beskickning eller konsulat i Ostasien eller Brasilien minst fem år, är pensionsåldern 60 år och det för hel pension erforderliga antalet tjänstår 30. För innehavare av kontorsbiträdes- och skribbiträdesbefattningar utgör pensionsåldern 63 levnadsår samt det för hel pension erforderliga antalet tjänstår 33;

II), med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att de pensioner, som med tillämpning av civila tjänstepensionslagen beviljas, skola utgå till förutvarande tjänsteman

vid tullverket av det i tullverkets utgiftsstaten upptagna förslagsanslaget till pensioner åt avskedade tjänstemän,

vid lotsverket av det för sådant ändamål i pensionsstaten för lotsstyrelsen samt lots- och fyrstaten upptagna förslagsanslag,

vid patent- och registreringsverket av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet,

vid försäkringsinspektionen av reservationsanslaget till upprätthållande av sistnämnda ämbetsverks verksamhet, samt

vid annat verk av särskilt anvisat anslag till pensionering av civila tjänst innehavare;

samt att det anslag eller de medel, från vilka pensionerna sålunda utbetalts, skall beredas gottgörelse från den civila pensionsfonden med belopp, svarande mot pensionsfondens efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i pensionsutgifterna;

III), likaledes med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att Kungl. Maj:t skall äga meddela bestämmelser i fråga om pension att tillsviðare gälla för sådan kvinnlig befattningshavare, som efter ikraftträdandet av lagen den 22 juni 1923 (nr 249) innefattande bestämmelser angående kvinnas behörighet att innehåva statstjänst och annat allmänt uppdrag tillträder statstjänst, vilken förut kunnat innehavas endast av man och å vilken lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk eller civila tjänstepensionslagen icke äger tillämpning; skolande sådan befattningshavare vara skyldig att underkasta sig de bestämmelser i fråga om pension, som i samband med en blivande lönerreglering för det verk eller den stat, befattningshavaren tillhör, må varda för tjänsten stadgade;

IV), jämväl med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig övensstämmelse med de av chefen för finansdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet den 31 december 1924 samt av t. f. chefen för finansdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet den 13 mars 1925 angivna grunder utfärda bestämmelser i fråga om pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst; samt

B) att förenämnda motioner I: 263, 286, 287 och 288 samt II: 376, 445, 446, 447 och 448, ävensom motionen II: 382 i vad den avser nu förevarande proposition, i den mån motionerna icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 maj 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Gustafsson* i Stensholm, *Vindahl*, *Johansson* i Friggeråker, *Pettersson* i Olovstorp, *Dalberg*, *Berge*, *Lindgren* och *Östergren*; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Winkler*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Ryberg*, *Höglund*, *Johansson* i Edsbyn och *Uddenberg* i Varberg.

Reservationer:

I. I fråga om Kungl. Maj:ts förslag i dess helhet:

av herrar *Vindahl*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Berge* och *Höglund*, vilka ansett, att utskottets utlåtande och förslag bort hava följande lydelse:

»Som av propositionen framgår, är det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget byggt på principer, som i åtskilliga avseenden avvika från den ståndpunkt, riksdagen under senare år intagit i vissa grundläggande pensionsfrågor. Genom antagandet av lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk hava statsmakterna för det långt övervägande flertalet av statsanställda godkänt vissa principer för pensionsväsendets ordnande. Dessa principer äro sålunda knutna till ett flertal av de nuvarande befattningshavarna. Genom uppdelningen av pensionen i tjänstepension och avgiftspension samt bestämmelsen om att pensionsavgift skall erläggas under 30 år för erhållande av full avgiftspension har en rationell grund blivit lagd för denna del av pensionsproblemet.

Men i den nu framlagda propositionen göres ett avsteg från detta system genom förslaget att i den civila tjänstepensionslagen skulle stadgas, att hel pension utgår oberoende av avgiftstidens längd. Enligt utskottets mening hava icke några bärande skäl anförts för dylik olikställighet mellan två statsanställda befattningshavargrupper.

Likaså upptager Kungl. Maj:ts proposition sammanfallande pensionsalder för kvinnor och män. Av den behandling, samma spörsmål erhöll vid detta års riksdag, framgick oförtydligt, att ett flertal ledamöter av riksdagen icke ville godkänna en dylik anordning. Densamma hade också på det mest bestämda sätt avstyrkts av samtliga de ämbetsverk, hos vilka hittills kvinnor i något större antal varit anställda. Jämväl av detta skäl synes ett godtagande nu av Kungl. Maj:ts förslag böra vara uteslutet.

Den tid, som står utskottet till buds för behandling av ifrågavarande proposition, medger emellertid icke en så ingående omarbetning av förslaget, som vore erforderlig för att detsamma skulle i förändrat skick kunna föreläggas riksdagen. På grund härav återstår endast för utskottet att nu föreslå riksdagen att icke godtaga Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, men att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om framläggande till nästa års riksdag av nytt förslag till civil tjänstepensionslag, i vilket tillämpas samma principer, som i den ovan omnämnda, för kommunikationsverken gällande pensionslagen samt med iakttagande av, att för kvinnor bestämmes en lägre pensionsalder än för män. Först genom ett dylikt uppskov beredes riksdagen rådrum för ett verkligt övervägande av de synnerligen betydelsefulla frågor, det här gäller.

Därmed bleve det även möjligt att i ett sammanhang pröva, huruvida och i vilken omfattning pensionering av extra ordinarie personal lämpligen bör ske. Förslag till ett generellt ordnande av denna hittills partiellt besörjda angelägenhet lär efter därom av Kungl. Maj:t anordnad utredning förefinnas. Då vissa bestämmelser rörande pensionering av den ordinarie personalen obestriddigt influeras av vad som kan vara stadgat för den extra ordinarie, skulle ett dylikt samtidigt bedömande givetvis innebära en uppenbar fördel.

Ett beslut om dylikt uppskov förutsätter dock, att vissa jämkningar nu göras i de hittills gällande pensionsbestämmelserna för den civila tjänstepersonalen. Sålunda torde i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension böra vidtagas de ändringar, som föranledas av det vid innevarande års riksdag fattade beslutet om ändring i vissa delar av avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451). Likaledes torde i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 380) med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension böra vidtagas de jämkningar, som föranledas av de utav riksdagen beslutade ändringarna i avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten. Utskottet har utarbetat förslag till författningsändringar i nu angivna hänseenden.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å såväl Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition som ock förenämnda motioner I: 263, 286, 287 och 288 samt II: 376, 445, 446, 447 och

448 ävensom motionen II: 382, i vad den avser nu förevarande proposition, må

dels, med tillämpning från och med den 1 juli 1925, godkänna följande

Förslag

till

ändrad lydelse i vissa delar av 1, 2 och 3 §§ i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension:

1 §.

För en var — — — äger tillämpning, ävensom för landshövding skola i fråga om rätt till pension samt skyldighet att avgå från tjänsten tills vidare och intill dess annorledes varder förordnat gälla de i denna kungörelse meddelade bestämmelser.

2 §.

1. Har generaldirektör — — — ovan stadgas.

2. A. Har i tullverket — — — av tullmedel.

B. Har depåchef — — — indragningsstaten.

C. Har byggnadschef hos byggnadsstyrelsen, vilken jämlikt ovan nämnda författningsrum tillsatts genom förordnande på viss tid, under minst tolv år innehaft sin befattning eller har han, oavsett tjänstetidens längd, på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, är han berättigad att vid avgång från tjänsten åtnjuta pension till belopp av 7,000 kronor.

Därest byggnadschef, innan han uppnått tolv års tjänstetid i befattningen, avgår från tjänsten, antingen på grund av att förordnandet upphör utan att efterföljas av förnyat förordnande eller på grund därav, att han till följd av sjukdom, som ej föranletts av olycksfall i tjänsten, befunnits oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring, äger han, om han innehaft befattningen minst sex år, uppbära pension till belopp av 6,000 kronor.

3. Innehade tjänsteman — — — förra befattningen.

4. Pension må — — — svensk medborgare.

5. Såsom pensionsavgift — — — avdragas:

för generaldirektör — — — räknat,

för kustbevakningsinspektör — — — räknat,

för depåchef — — — räknat, och

för byggnadschef ett belopp av 420 kronor, jämväl för år räknat.

Avgår — — — rum.

6. Befinnes generaldirektör, kustbevakningsinspektör, depåchef eller byggnadschef, om vilken nu är fråga, — — — avgöras.

3 §.

För de i 3 kap. av förenämnda avlösningsreglemente avsedda tjänstemän ävensom för landshövding skola i fråga om rätt till pension — — — särskilda föreskrifter.

Har diplomatisk — — — är stadgat.

a) För bestämmande av pensions belopp skola för ifrågavarande tjänstemän gälla nedan angivna särskilda tjänstepensionsunderlag:

För tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning:

	Kr
1:a lönegraden	7,296
2:a »	7,896
3:e »	8,496
4:e » med undantag av justitieråd och regeringsråd	8,796
Justitieråd, regeringsråd och landshövding	9,996

För andra tjänstemän:

	Män	Kvinna
	Kr.	Kr.
1:a lönegraden	1,320	1,236
2:a »	1,404	1,320
3:e »	1,476	1,404
4:e »	1,560	1,476
5:e »	1,644	1,560
6:e »	1,716	1,644
7:e »	1,824	1,716
8:e »	1,920	1,824
9:e »	2,040	1,920
10:e »	2,160	2,040
11:e »	2,304	2,160
12:e »	2,436	2,304
13:e »	2,640	2,436
14:e »	2,844	2,640
15:e »	3,036	2,844
16:e »	3,240	3,036
17:e »	3,444	3,240
18:e »	3,684	3,444
19:e »	3,924	3,684
20:e »	3,924	3,684
21:a »	4,200	3,924
22:a »	4,476	4,200
23:e »	4,764	4,476
24:e »	5,076	4,764
25:e »	5,400	5,076
26:e »	5,724	5,400
27:e »	6,036	5,724
28:e »	6,360	6,036
29:e »	6,684	6,360
30:e »	6,996	6,684

b) Därest vid beräkning — — — delbara tal.

c) För tjänsteman, om vilken nu är fråga, skall pensionsavgiften, där ej annorlunda under h) stadgas, utgå med nedan angivna belopp, för år räknat:

För tjänstemän i chefs- eller därmed jämförlig ställning:

	Kr.
1:a lönegraden	438
2:a »	474
3:e »	510
4:e » med undantag av justitieråd och regeringsråd	528
Justitieråd, regeringsråd och landshövding	600

För andra tjänstemän:

	Kr.		Kr.
1:a lönegraden	36	16:e lönegraden	141
2:a »	39	17:e »	156
3:e »	42	18:e »	174
4:e »	45	19:e »	192
5:e »	48	20:e »	192
6:e »	51	21:a »	213
7:e »	57	22:a »	234
8:e »	63	23:e »	255
9:e »	69	24:e »	279
10:e »	75	25:e »	303
11:e »	84	26:e »	330
12:e »	90	27:e »	354
13:e »	102	28:e »	378
14:e »	114	29:e »	399
15:e »	129	30:e »	420

d) Pensionen utgår — — — eljest upphör.

e) Tjänstår beräknas — — — egen utbildning.

Såsom tjänstår — — — ordinarie befattning.

f) Därest vid — — — befattning.

g) Därest tjänsteman — — — belopp.

h) För överläkare — — — för befattningshavare i 30:e respektive 29:e lönegraden;

dels, likaledes med tillämpning från och med den 1 juli 1925, godkänna följande

Förslag

till

ändrad lydelse i vissa delar av kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 380) med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension:

För en var — — — särskilda föreskrifter.

a) För ifrågavarande tjänstemän skola gälla nedan angivna särskilda tjänstepensionsunderlag; och skola av dem erläggas pensionsavgifter till nedanstående belopp för år räknat:

Lönegrad	Tjänstepensionsunderlag		Pensionsavgift
	Man	Kvinna	
	Kr.	Kr.	Kr.
1:a lönegraden	1,404	1,320	39
2:a »	1,560	1,476	45
3:e »	1,644	1,560	48
4:e »	1,716	1,644	51
5:e »	1,824	1,716	57
6:e »	1,920	1,824	63
7:e »	2,040	1,920	69
8:e »	2,160	2,040	75
9:e »	2,304	2,160	84
10:e »	2,436	2,304	90
11:e »	3,924	3,684	192
12:e »	5,724	5,400	330
13:e »	6,036	5,724	354

För lotspersonal, tillhörande 10:e lönegraden, utgör tjänstepensionsunderlaget 2,640, respektive 2,436 kronor och pensionsavgiften 102 kronor. För övrig lotspersonal skola tillämpas det pensionsunderlag och den pensionsavgift, som gälla för närmast högre lönegrad än den, till vilken respektive befattning hör.

- b) Därest vid — — — delbara tal.
- c) Pensionen utgår — — — eljest upphör.
- d) Tjänstår beräknas — — — egen utbildning.
- e) Därest vid — — — motsvarande befattning.
- f) Därest tjänsteman — — — högre belopp.
- g) Den tjänsteman — — — pensionsväsendets centralisering;

dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta i överensstämmelse med vad ovan angivits utarbета samt för riksdagen snarast möjligt framlägga nytt förslag till civil tjänstepensionslag.»

II. I fråga om kvinnliga befattningshavares pensionsförhållanden:

av herrar *Pettersson* i Olovstorp och *Johansson* i Edsbyn, vilka i anslutning till ovanberörda motion II: 376 ansett, att utskottets yttrande i förevarande hänseende bort hava följande lydelse:

»Beträffande pensionsavgifter — — — Kungl. Maj:t föreslagit.

Vad åter angår de kvinnliga befattningshavarnas pensionsålder måste givetvis ett ställningstagande till denna fråga innebära svårigheter särskilt med hänsyn därtill, att erfarenhet rörande sådana befattningshavares tjänstgöring vid högre ålder hittills endast i ringa grad föreligger. Även om de olägenheter, som kunna föranledas av en höjning utav den kvinnliga pensionsåldern, i viss mån torde kunna undanröjas genom införande av de i förslaget framlagda särskilda bestämmelserna med avseende å skyldighet att från tjänsten avgå — exempelvis genom 19 § 3 mom. i lag-

förslaget — har utskottet dock med hänsyn till vad nyss anförts funnit försiktigheten bjuda att för kvinnliga tjänstemän alltjämt upprätthålla en lägre pensionsålder än den för manliga befattningshavare i allmänhet gällande.

En mot befattningshavarens egen önskan att kvarstanna i befattningen juridiskt hållbar bevisning om att han 'för framtiden' är ur stånd att 'behörigen sköta sin tjänst' torde vara synnerligen svår att prestera även i fall, där det är ett uppenbart statens intresse att avgång ur tjänsten finge äga rum. Att vid sådant förhållande förorda en så betydande höjning av pensionsåldern, som föreslås i propositionen, har utskottet icke funnit tillrådligt. I detta avseende synes också den tidigare behandlingen av samma ärende i riksdagen i samband med frågan om kvinnornas löneställning böra vara vägledande. Av denna behandling framgick uppenbart, att en pensionsålder på 64 år ansågs vara den högsta åldersgräns, som nu bör ifrågakomma för kvinnliga befattningshavare. I enlighet härmed har utskottet stannat för att föreslå denna som högsta åldersgräns.

Av vad sålunda föreslås torde emellertid icke böra följa, att en motsvarande sänkning sker beträffande sådana i bilagan B vid lagförslaget upptagna befattningar, för vilka enligt propositionen skulle stadgas en *lägre* pensionsålder än den nu angivna. För dessa befattningar torde de åldrar, som i nämnda bilaga upptagits, kunna anses skäligen och alltså böra godkännas. Däremot torde böra stadgas, att beträffande kvinnlig innehavare av befattning, för vilken i bilagan B angivits högre pensionsålder än 64 år, skall såsom pensionsålder gälla sistnämnda antal levnadsår. Bestämelse härom torde böra införas såsom anmärkning vid bilagan B.

Av vad nu föreslagits föränledas vidare vissa ändringar i lagförslagens 17 §.»

III. I fråga om lagförslaget:

beträffande 17 §:

av herrar *Pettersson* i Olovstorp och *Johansson* i Edsbyn, vilka under hänvisning till förestående reservation ifråga om kvinnliga befattningshavares pensionsförhållanden yrkat, att paragrafen måtte erhålla följande lydelse:

17 §.

Pensionsåldern inträder vid utgången av den månad, under vilken tjänstemannen uppnår en levnadsålder, *manlig tjänsteman av sextiosju och kvinnlig tjänsteman av sextiofyra år*; dock att för vissa befattningar gäller en lägre pensionsålder, på sätt stadgas i bilaga B till denna lag.

beträffande 19 §:

1) av herr *Gustafsson* i Stensholm, vilken med hänsyn till den av administrationen oberoende ställning, som vårt statsskick tillerkänt domar-

makten, ansett, att 1 mom. av denna paragraf borde erhålla följande lydelse:

19 §.

1. Skyldighet att avgå från tjänst inträder för innehavare av domar-
ämbete:

- a) vid utgången av den månad, under vilken han fyller sjuttio år;
- b) då han träffas av olycksfall i tjänsten och olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga för honom att sköta sin tjänst.

IV. I fråga om Bilaga B vid lagförslaget:

1) av herrar *Bäcklund*, *Lovén* och *Höglund*, vilka hemställt, att riksdagen — under förutsättning, att civil tjänstepensionslag vid innevarande års riksdag antages — måtte i anledning av förenämnda motion I:287 vidtaga sådan ändring av bilagan B, att pensions- och tjänstålder för nedan angivna befattningar vid fångvårdsstaten, statens uppfostringsanstalt å Bona samt statens tvångsarbetsanstalter bestämmas på sätt framgår av följande tablå:

Befattning	Pensionsålder Levnadsår	För hel pen- sion erforder- ligt antal tjänstår
Fångvårdsstaten.		
Överkonstapel.....	63	33
Första vaktfru	63	33
Vaktkonstapel.....	63	33
Vaktfru	63	33
Statens uppfostringsanstalt å Bona.		
Förste förman	63	33
Förman	63	33
Husmoder	63	33
Statens tvångsarbetsanstalter.		
Förste förman	63	33
Förman	63	33
Första vaktfru	63	33
Vaktfru	63	33

2) av herrar *Pettersson* i Olovstorp och *Johansson* i Edsbyn, vilka under hänvisning till förestående reservation i fråga om kvinnliga befattningshavares pensionsförhållanden yrkat, att den vid bilagan fogade *anmärkningen* måtte erhålla följande lydelse:

»För kvinnlig innehavare av sådan befattning, för vilken här ovan angivits högre pensionsålder än 64 år, inträder pensionsåldern vid 64 levnadsår.

För tjänsteman — — — tjänstår 33.»